

לכל זמן ועת לכל חפץ

לאחר קבלת התורה נממש את התחייבות 'נעשה ונשמע'. **רבינו החידושי הרי"ם** זי"ע אמר בצחות, כי מהאי טעמא פרשת נשא היא הארוכה ביותר במנין פסוקיה, וכן המדרש-רבה והזוהר הק' לפרשתנו הם הארוכים ביותר. החשק טרי. מתיישבים ללימוד רציף. **זוכים לנצל את הזמן**. אדם 'עסוק' מוצא זמן לכל, ואילו ל'פְּטָל' אין זמן לכלום.

חשוב לחיות במערכת חיים מאורגנת, מחויב למטלות ונדרש למשימות. העיסוק והפעילות מפרים ומרבים. העיסוק אף משמר את הרוחניות ומציל מן החטא. חובה לעיין השבוע בפרשת סוטה, פרשה קשה ועצובה, ולהסיק מה מביא אדם להידרדרות מוסרית? חז"ל (כתובות נט:) מְּנוּ בין הגורמים המנמיכים ומפילים עד כדי עבירה וזימה, את הבטלה!

אברהם אבינו מנחיל זאת כבר בראשית ימי עמנו. אמרו חז"ל (ב"ר ל"ט) "בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובאדם נחור ראה אותם אוכלים ושותים ופוחזים. אמר, הֲלֹאִי לא יהא חלקי בארץ הזאת! וכיון שהגיע לסולמה של צור (גבול כנען) ראה אותם **עסוקין** בנכוש בשעת הנכוש, בעידור בשעת העידור. אמר, הֲלֹאִי יהא חלקי בארץ הזאת. אמר לו הקב"ה לְזַרְעֲךָ אֶתְּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת". הרי לנו שהעיסוק והעמידה במטלות הם מיסודות היהדות!

יהודי שומר תורה ומצוות חי במשטר של לוחות זמנים, ומילוי משימות. החל מהנץ החמה כותיקין, סוף זמן קריאת שמע שהיא דאורייתא, זמן תפילה, חצות, שקיעה וצאת הכוכבים. ההלכה דורשת השכמה בערב-שבת להכנת צרכיה. אדם מאורגן זוכה לקבל שבת בנחת ומרגוע, ללא הבדל בין ימי 'שעות קיץ' לבין 'שעות חורף'...

דרש **רבינו הקדוש מקוצק** זי"ע מתלמידיו "רוצה אני שְׁתַּמְנְעוּ מהחטא, לא רק בגלל שהוא אסור, אלא שתהיו עסוקים כל-כך בענייני תורה ומצוות עד **שלא יהיה לכם זמן** לחשוב על חטא!". באמירה זו כוונה עמוקה. אדם פעיל חש **סיפוק**. הוא מרוצה מעשייתו ומהצלחותיו. רחוק הוא ממחשבות עצבות וחידלון - הפותחות פתח ליצר הרע.

במעלת העיסוק אי' במדרש (תנחומא בפרשתנו) **וַיְהִי בַּיּוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה**, וַיְהִי בַּיּוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה. משל למלך שהיתה לו אשה רַאֲגִנִית (נרגנית). אמר המלך 'עשי לך פורפירה' (בגד צבוע תכלת). התחילה לעסוק בה. נשלמה המלאכה והביאה למלך. ראה אותה המלך וישרה בעיניו. מיד התחיל המלך לומר, וַיְהִי. אמרה לו אשתו 'מה זה אדוני? טרחתני את עצמי לעשות רצונך, ואתה אומר ווי ווי?'. אמר לה 'המלאכה מאד ישרה בעיני. אמנם, כל זמן שהיית עוסקת במלאכה, לא היית כועסת ולא מקנטרת אותי. עתה שאת פנויה, מתיירא אני שמא תכעסי אותי'. כך אמר הקב"ה, כל זמן שהיו בני עסוקים במשכן, לא היו מלינים, עתה יתחילו. לכך נאמר **וַיְהִי בַּיּוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה**, וַיְהִי בַּיּוֹם פְּלוֹת מֹשֶׁה, כל זמן שהיו בני עסוקים במשכן, לא היו מלינים, עתה יתחילו.

מאותגרים אנו להדריך את בנינו ותלמידיו למלא את זמנם הפנוי **בעיסוקים איכותיים**. אכן, המשחק הינו משלבי התפתחותו של הילד. שעשועים וקריאת ספרים, יצירתיות וחקר, כל אלה מפתחים את הילדים בכל המישורים, השכלי והתנועתי, החברתי והרגשי. נשתדל לכוונם למשחק שיש בו תועלת, תוך העמדת גבולות וכללים בפניהם.

זכינו, בני הצעיר ואנכי, לבנות לאחרונה מודל של סוכה, ל'תערוכה' בתלמוד תורה, לכבוד סיום גמרא סוכה. במשך שבועות השקיע הילד. עיין ותכנן, שרטט והתייעץ. בבואי לת"ת לחש לי המחנך מוערך "מעבר לעצם הסוכה שהכין, הרויח הילד **תעסוקה חיונית** במשך כמה שבועות". חובה לתת לילד זמן למשחק, אך כמו שחובה לאכול **עם הכשר**, כך חובה לשחק **עם הכשר**. שח לי "איש חינוך" (במראות כפולות, מבחינתי) "אני אוסר לחלוטין על תלמידי להתעסק במשחקים". וכי הוכיח שבמקום גלות ניצלו זמנם רק לשינון משניות בעל-פה?... איפה 'צדיקי הדור' שגידל...

'הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין' – רואים את הקלקול שבא מתוך בטלה ושעמום, עם זאת הורו חז"ל 'להזיר' את בנינו רק **מתוך נכבדות ונעימות** (ראו 'חינוך בפרשה' נשא תשע"ה) ולא בכפייה, ולא בניגוד לטבע הילד.

בהצלחה בעבודת הקודש!

123ymm@gmail.com

יחיאל מיכל מונדרוביץ'